

Jyväskylän kaupungin lausunto koskien perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan ja kerhotoiminnan laatukortteja

Opetus- ja kulttuuriministeriö on lähettänyt 10.5.2012 Jyväskylän kaupungille lausuntopyynnön aamu- ja iltapäivätoiminnan ja kerhotoiminnan laatukorteista. Laatukortit liitetään perusopetuksen laatukriteereihin ja näin vahvistetaan aamu- ja iltapäivätoiminnan ja kerhotoiminnan asemaa osana hyvää koulupäivää.

Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan laatukortti

Laatukorttien tavoitteena on olla johtamisen välinen kouluun ja kuntaan. 1.8.2012 voimaan tulleet perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet vahvistavat osaltaan toimintaa osana perusopetusta. Aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet ohjaavat toimintaa kunnissa ja niiden perusteella asetetaan toiminnalle tavoitteet ja sisällöt.

Lapsilla ei ole subjektiivista oikeutta aamu- ja iltapäivätoimintaan. Kuntien taloudellisten vaikeuksien lisääntyessä on laatukorteilla merkitystä myös päätöksenteon valmistelussa toiminnan jatkon turvaamiseksi. Kunnan keskeiset tehtävät on kuvattu selkeästi lainsäädäntöön ja perusteisiin perustuen. Toiminnassa on ollut useissa kunnissa vielä valintakriteereitä ja toisen luokan oppilaita on jäänyt paljon toiminnan ulkopuolelle. Laatukriteerien ja kasvaneen rahoituksen avulla toimintaa pyritään tarjoamaan kaikille lapsille, jotka sitä tarvitsevat. Moniammatillisen yhteistyön merkitystä korostetaan ja kuntien organisaatiomuutoksissa (prosessiorganisaatioissa) yhteistyölle luodaan uudet alustat.

Aamu- ja iltapäivätoiminta on saavuttanut vakiintuneen aseman, mutta edelleen kunnissa on vaihtelevia käytäntöjä toiminnan toteutuksessa mm. tilojen ja henkilöstöresurssien suhteen. Laatukriteerien avulla toimintaan saadaan valtakunnalliset yhteiset ”reunaehdot”, kuitenkin paikalliset käytännöt huomioiden.

Aamu- ja iltapäivätoiminta tulee ottaa huomioon kunnan lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa. Kysyä voisi myös, kuinka se on kirjattu toimintaa toteuttavan vastuualueen strategiaan ja koulujen toimintasuunnitelmiin?

Aamu- ja iltapäivätoiminnan kannalta tärkeää on, että esille on nostettu toiminnan arvioinnin merkitys ja sekä ohjaajien täydennyskoulutuksesta huolehtiminen. Useissa kunnissa koulunkäynninohjaajat työskentelevät aamu- ja iltapäivätoiminnassa, eikä aiempaan koulunkäyntiavustajan ammattitutkintoon ole sisällytetty ryhmän ohjaamiseen liittyviä opintoja.

Koululla on suuri rooli toiminnan toteuttamisessa; tilat, yhteistyö sekä erityisen tuen oppilaat. Huoltajien ja lasten osallisuus on uusissa perusteissa nähty entistä merkityksellisempänä ja sen myötä myös laatukriteereissä..

Koululle esitetyistä kysymyksistä ” Millaisia toimintamuotoja käytetään?” ei vastaa perusteiden käsitteistöä ja yhtenäisten vastausten varmistamiseksi sitä tulisi tarkentaa (mitä toimintamuotoja tarkoitetaan?)

Koulun kerhotoiminnan laatukortti

Koulun kerhotoiminnan kehittäminen on aloitettu kunnissa vuonna 2008 osana Perusopetus Paremmaksi (POP) ohjelmaa. Kuten aamu- ja iltapäivätoiminta myös koulun kerhotoiminta on luonteva osa perusopetusta ja toiminnot muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden koulun arjessa.

Koulun kerhotoiminnan rahoitus kattaa suurimman osan toiminnan kustannuksista. Tulevaisuuden haasteena onkin, kuinka hyvin rakennettu järjestelmä saadaan jatkumaan. Laatukriteerit nostavat esille vakiinnuttamisen, joka useassa kunnissa tulee olemaan nykyisellä laajuudella ilman rahoitusta lähes mahdotonta.

Koulun kerhotoiminnan yksi tärkeä tavoite on saada toiminnan piiriin myös ne lapset, joilla ei perheen tuen puuttuessa ole mahdollisuutta harrastaa säännöllisesti. Tavoite olisi voitu nostaa laatukysymyksissä selkeästi esille eli miten koulut ohjaavat näitä oppilaita toimintaan mukaan?

Koulun kerhotoiminta on työkalu nivelvaiheen helpottamiseen. Alakoulun puolella luodaan oppilaille harrastusmalleja ja yläkouluun siirtymistä voidaan tukea yhteisillä kuudennen ja seitsemännen luokan oppilaiden kerhoilla. Voisikin kysyä, mitä keinoja on varmistaa alakoulun puolella alkaneen kerhoharrastuksen jatkumo yläkouluun puolelle?

Kerhotoiminnan järjestämisen kannalta keskeisiä asioita ovat koordinointi kunnassa, toiminnasta tiedottaminen, riittävät resurssit, ammattitaitoiset ohjaajat, turvalliset ja toimivat tilat sekä yhteisesti sovitut toimintaperiaatteet. Yhteistyössä kolmannen sektorin ja eri hallintokuntien kanssa voidaan tarjota monipuolista kerhotoimintaa osana oppilaan turvallista koulupäivää. Myös oppilaiden osallisuus toiminnansuunnittelussa on erittäin tärkeää, etenkin yläkoulujen oppilaiden kerhotoiminnan osalta. Kaikki nämä näkökannat tulevat esille koulun kerhotoiminnan laatukriteereissä.

Lausunnon keskeinen sisältö

Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan ja kerhotoiminnan laatuksikriteerit ovat osat perusopetuksen kehittämissuunnitelmaa. Jyväskylässä on laatuksityön kehittämissuunnitelma, johon kortit liitetään. Kunnissa luodaan uusia laatumalleja ja on tärkeää, että oppilaan perusopetusta tukevalle muulle toiminnalle saadaan kriteerit.

Laatuksityössä oppilas on keskiössä ja kouluissa kiinnitetään entistä enemmän huomiota oppilaan kohtaamaan laatuun; turvallisiin oppimisympäristöihin, hyvinvointiin ja osallisuuteen.

Koulujen toimintakulttuuri on muuttunut ja oppilaan hyvinvointia tukevat toiminnot ovat tulleet jäädäkseen kouluihin. Aamu- ja iltapäivätoiminta ja koulun kerhotoiminta ovat osa oppilaan koulupäivää ja niitä tulisi arvioida osana perusopetusta. Em. toiminnot ovat jo nyt osa Jyväskylän perusopetuksen laatuksikriteereitä ja niistä on kirjauksia koulujen toimintasuunnitelmissa. Tulevat laatuksikriteerit antavat valtakunnalliset "raamit" toiminnan arviointiin ja kehittämiseen.

Valmisteleva työryhmä on nostanut keskeiset laatuun vaikuttavat tekijät esille kiitettävästi sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan että koulun kerhotoiminnan osalta.

Jyväskylässä 7.6.2012

Eino Leisimo, opetusjohtaja